

NAVODILA ZA SODELOVANJE VERNIKOV PRI MAŠAH (razporejena v skladu s potekom maše)

- * Skupina naj sodelovanje pripravi tako, da sodelujejo vsi! Skrbno razmisli in naredi načrt, kako bodo v sodelovanje vključili tudi mlajše veroučence, ki bodo pri veroučni maši.
- * Mašnik mora biti vnaprej (pred mašo v zakristiji) obveščen, kaj in zlasti kako je kakšna skupina pripravila; vsako sodelovanje se mu da pravočasno pregledati, da ga odobri oziroma, da je možno še vedno kaj spremeniti, če je potrebno.
- * Pri sodelovanju upoštevajte adventni, božični, postni, velikonočni čas in praznike cerkvenega leta. Prvi četrtek je posvečen evharistiji in molitvi za duhovnike; prvi petek posvečen Srcu Jezusovemu in Jezusovemu trpljenju; prva sobota je posvečena Mariji itd.
- * Vsi uvodi in razlage so kratke, »z malo besedami«, kot dobesedno pravijo navodila Uvoda v Rimski misal.
- * Pomembno je zlasti, da so nam jasne tri stvari: KAJ je za narediti/povedati, KDAJ in KJE.
- * Vsakokrat naredi veroučenec le eno sodelovanja in to dobro; le, če je očitno sposoben več, lahko naredi več.
- * Če je pri maši manjša skupina ljudi okrog oltarja v manjši kapeli, se lahko bere iz klopi.
- * Ustvarjalnost je dobrodošla, toda najprej moramo poznati osnove, da sploh vemo, za kaj pri stvari gre!

1. OBNAŠANJE V CERKVI: Tudi primerno obnašanje v svetem prostoru spada k sodelovanju pri maši. Tukaj moramo biti pozorni na: pokrižanje z blagoslovljeno vodo ob vstopu v cerkev in odhodu iz nje; spoštljiv poklek z desno nogo do tal proti tabernaklju, ko pridemo v cerkev oz. preden sedemo na svoje mesto in kot iz cerkve odidemo; upoštevanje, da je cerkev kraj molitve: nobenega nepotrebne pogovarjanja, igračkanja, zafrikavanja, drezanja soseda, nagajanja, tekanja okrog ipd.; cerkev pustimo čisto: ob vstopu se primerno očistimo, ne puščamo nobenih smeti, listkov, ostankov ipd.; stvari ne uničujemo kot npr. rezljanje in drgnjenje klopi, stikanje po predmetih, ki se te ne tičejo, igračkanje z zvončki ipd.; v cerkev ne vodimo živali; v njej ne jemo, niti žvečimo, niti kadimo; brez dovoljenja predstojnika cerkve ni dovoljeno niti snemati niti fotografirati. Oblečeni smo bogoslužju primerno to je slavnostna – takmašna obleka: pokrita kolena in ramena; kdor nima tako, ni „naš“; pa še, da nam bodo hodeč po svetu dovolili vstopiti v svetovne katedrale; torej: majica z rokavi (ne zgolj naramnicami); pokrival nimamo na glavi (ženske pa lahko, če spada k obleki); trenirke za bogoslužje niso primerne. *V skupini se to izvede lahko tako, da veroučenci najprej na pamet skušajo vse naštet; če ne gre vse, jih animator vpraša npr. „Ali nosimo pokrivala v cerkvi?“ in seznam, ki ga vsak piše zase, dopolnimo. Nato gre vsak sam po seznamu in si označi, česa se je že navadil, in česa se še mora. Pri veroučni maši skuša narediti tudi vse tisto, česar se ni še navadil.*

2. MAŠNE MOLITVE IN KRETNJE: Ob navodilih za mašo preverimo, če znamo pri maši prav moliti in odgovarjati, ter če poznamo kretnje: kdaj sedimo, klečimo, stojimo, kdaj se trkamo na prsi... Brez pripomočkov in gledanja na druge to pri maši »poskusimo«. (glej list mašnega obreda z opombami za kretnje)

3. STREŽENJE: Ob navodilih izkušenega strežnika in vajah nestrežniki/ce strežejo pri določeni maši.

4. PETJE: Izberemo prave pesmi, poskrbimo za vse tehnične pripomočke (pesmarice, plakate ali sistem projekcije, spored pesmi, spremljavo, kdo bo začel...), naučiti se te pesmi ter razmisliti, kaj narediti, da bodo vsi peli itd. (glej list s pravili za ljudsko petje »Skupina za ljudsko petje«; pesmarico Slavimo Gospoda, str. 335).

primer (avtorske pravice pridržane): vstopna: K tebi Bog in naš Gospod; darovanjska: Sprejmi Bog daritev to; obhajilna: Kralj neba je na oltarju; za konec: O Marija, naša ljuba mati

5. PRIPRAVA AMBIENTA: Čiščenje, okrasitev, razporeditev opreme... (v sodelovanju s krasilkami; glej list „Navodila za krašenje cerkve“).

primer (avtorske pravice pridržane): najprej pometemo, posesamo, pobrišemo, odstranimo staro cvetje in vaze; nato damo široko ikebano pod oltar ter eno svečo desno in eno levo; šopek v vazici damo pred ambon na neko stojalo in pred križ (za prvi petek); manjša ikebana desno od tabernaklja

6. SPREJEM IN UVOD V MAŠO: Sprejem je, da ob vhodnih vratih prihajajoče prijazno sprejmemo, pozdravimo, jih povabimo noter in spremljamo v prve klopi in jim pokažemo, kam lahko sedejo. Uvod v mašo pa je pozdrav in dobrodošlica vsem prisotnim, ustvarjanje vzdušja za slavlje maše, ustvarjanje vzdušja krščanske skupnosti – občestva; izraža veselje, da smo spet skupaj kot krščansko občestvo; ljudi seznanjati tudi z vsebino liturgičnega časa ali praznika oziroma napove, če je danes pri bogoslužju kaj posebnega (kakšno slavlje ali družinska maša itd.); lahko tudi že usmerimo prisotne k priznanju grehov in kesanju (vendar brez povabila "sedaj priznajmo in obžalujmo svoje grehe«, ker to naredi mašnik). Pove se pri mikrofonu za razlagalca (če ga pa v cerkvi ni, je potrebno povedati pri ambonu - pultu za branje beril) v začetku maše takoj po križu in mašnikovem: »Gospod z vami« ter odgovorom ljudi »In s tvojim duhom.«

primer (avtorske pravice pridržane): „Dragi bratje in sestre našega župnijskega občestva! Danes je maša, pri kateri posebej sodelujemo skavti, v imenu katerih vas najpristrčneje pozdravljam. Med mašo bo tudi poseben blagoslov skavtskih rutic ob sprejemu novih članov. Vabim vas, da vsi skupaj, skavti in neskavti, dejavno sodelujemo pri maši, predvsem s petjem. Če bo pa kakšna bolj nenavadna „skavtska“ poteza, se, prosim, ne ustrašite.“

7. SPOKORNE PROŠNJE/VZKLIKI: So prošnji vzkliki za priznanje naše grešnosti in za Božje usmiljenje (ali prošnja za Gospodovo usmiljenje v kakšni drugi stiski, kar se pa praktično ne dela, ker so že tako prošnje vernikov pri maši); izmenjaje je na koncu vzklik "Gospod, usmili se" (prvič, tretjič itd.) in "Kristus, usmili se" (drugič, četrtič itd.), na katerega ljudje odgovorijo z enakim vzklikom. Bere/pove se jih pri mikrofону za razlagalca (če ga v cerkvi ni, je potrebno povedati pri ambonu - pultu za branje beril) na začetku maše: potem ko duhovnik povabi h priznanju grehov in kesanju, je najprej kratka tišina, nato se prebere spokorne vzklike.

primer (avtorske pravice pridržane):

-Dal si nam misel, a mi smo razmišljali škodoželjno. Gospod, usmili se. - Gospod, usmili se.

-Dal si nam jezik, da bi govoril lepe stvari, a naše besede so žalile. Kristus, usmili se. - Kristus, usmili se.

-Dal si nam sposobnosti, da bi delali dobro, a mi smo povzročali trpljenje. Gospod, usmili se. - Gospod, ...

-Dal si nam priložnosti za dobra dela, a mi smo prezrli človeka v stiski. Kristus, usmili se. - Kristus, usmili se.

8. UVOD V BESEDNO BOGOSLUŽJE: Kratko se opozori na najpomembnejše poudarke/sporočilo posameznih beril ali vseh beril kot celote. Prebere se ga na primernem mestu npr. pri mikrofону za razlagalca (če ga v cerkvi ni, je potrebno povedati pri ambonu - pultu za branje beril) pred vsemi berili skupaj (ali pred vsakim posebej).

primer (avtorske pravice pridržane): „V današnji Božji besedi bomo prisluhnili opominom preroka Izaija, preden so bili Izraelci odpeljani v sužnost, in opominom Jezusa farizejem in pismoukom. Oba pretresljivo poudarjata nujno potrebno spreobrnjenje ter grozljivo vzklikata: Gorje... Pozorni prisluhnimo Božji besedi.“

9. BRANJE BOŽJE BESEDE: Obsega: berilo, psalm, drugo berilo (če je praznik), alelujo z vrstico. Berila se bere pri ambonu po končanem uvodnem delu maše (kesanje, slava, glavna mašna prošnja; po morebitnem uvodu v besedno bogoslužje), psalm in alelujo pa lahko tudi na drugem primernem kraju (npr. mikrofону za kantorja – pevca). Bravec pride pride iz občestva ali pa je na določenem mestu v prezbiteriju. Če pri prihodu prečkamo oltar, se mu z vsem trupom globoko priklonimo. Po berilu rečemo: »Božja beseda«; ljudje odgovorijo: »Bogu hvala.« Šele ko odgovorijo, bravec odide. Psalm se praviloma poje; najbolj običajno tako, da vsi ljudje ponavljajo odpev; če ne, se psalm recitira. Psalma ne menjavamo z drugimi besedili. Razen v postu nato vsi pojemo aleluja; vmes pevec zapoje vrstico; nato spet vsi aleluja. Če se ne poje, se recitira, ali pa odpade (kar pove mašnik). Lahko zapojemo samo alelujo, vrstico pa prebere bravec. Lahko se doda tudi dramatizacija – uprizoritev: besedilo – tudi evangelija – lahko ponazorimo s kretnjami: med branjem ali po branju; vendar najprej osvojimo osnovne stvari, ki ne smejo manjkati, šele nato dodatke, ki so tudi možni.

10. PROŠNJE: Pri njih upoštevamo sporočilo prebrane Božje besede. Prošnje upoštevajo tudi posebnost trenutka (npr. birmanska priprava, prvi petek, dan, ko molimo za duhovniške poklice in svetost duhovnikov, posebne okoliščine kot npr. naravna nesreča...). Vedno upoštevamo splošno predvidene skupine namenov za prošnje, saj prošnje ne morejo biti ne sebične, ne zgolj osebne, ampak naj upoštevajo širše (vse Cerkve in sveta) potrebe:

- za potrebe Cerkve (vesoljne Cerkve, škofije)
- za vladajoče in blagor družbe in vsega sveta
- za trpeče in v katerikoli stiski
- za krajevno občestvo (župnijo)

Prošnje se lahko sestavi pred mašo ali se jih pove spontano (to je sproti na pamet). Prošnje se vse glasijo na isto Božjo osebo (Oče ali Sin ali Sveti Duh), tisto namreč, ki jo mašnik napove v uvodu v prošnje (ali pa splošno na Boga ali Gospoda). Najboljše je, da so pri isti maši sestavljene vse prošnje po istem vzorcu: ali vse z »naj«, ali »prosim te ... da« ipd. in da se začenjajo vse enako, npr. »Gospod Jezus, prosimo te...«. Verniki ali eden od vernikov prošnje bere iz ambona – pulta za branje beril ali drugega primernege mesta po evangeliju (oziroma veroizpovedi, če je nedelja ali slovesni praznik). Najprej je mašnikov uvod v prošnje. Bralci se že pred mašnikovim uvodom razporedijo v vrsto; ko posameznik pove prošnjo, se ozre na ljudstvo; in ko ljudstvo odgovori, šele takrat gre na svoje mesto.

primer (avtorske pravice pridržane); prošnje so nanizane po zgornjem razporedu:

-Gospod, prosimo, da bi se vsi, ki jih kličeš v duhovniški, redovniški ali misijonski poklic, odzvali tvojemu klicu.

-Gospod, pred bližajočami se volitvami te prosimo, da bi oblastniki imeli posluh tudi za najbolj uboge v družbi.

-Gospod, prosimo za naše drage pokojne, da bi jim naklonil milost večne sreče pri sebi.

-Gospod, prosimo za vse, ki se ukvarjajo z birmansko pripravo v naši župniji, da bi jo naredili zanimivo in koristno za rast Božjega kraljestva.

11. RAZLAGA MED PRINAŠANJEM DAROV: Je po končanih prošnjah. Središče je prinos darov za evharistijo: hostij(e) in vina, ki so edini darovi, ki se jih postavi na oltar. Za temi darovi se lahko prinese tudi kaj drugega npr. darove za uboge ali za Cerkev ali simbolične darove, ki predstavljajo dogodke, stvari iz življenja teh, ki so pri maši; le te se postavi pred ali ob oltar ali na posebej pripravljeno mesto. Nese se v sprevedu; lahko na zelo slovesen način: vse pripravimo na primerno mesto (npr. mizico nekje pri vhodu): eni nesejo, drugi spremljajo (stopajo pred njimi) – najbolje po sredini cerkve od vhoda gor; lahko se vključi kakšne kretnje, gibe,

ples, glasbeno spremljavo. Med prinosom je lahko vedno petje, kar je najbolj običajno; ali pa je, preden izročijo posamezno stvar mašniku, kratka razlaga o prineseni stvari - to je besedilo, ki spremlja izročitev darov. Pove se pri mikrofону za razlagalca (če ga v cerkvi ni, je potrebno povedati pri ambonu - pultu za branje beril).

primer (avtorske pravice pridržane): „Najprej prinašamo najimenitnejše darove: kruh in vino. Niso imenitni, ker bi bili veliko vredni v denarju, ampak ker bodo postali evharistija – Jezusovo telo in kri. ... Prinašamo tudi veroučni zvezek v zahvalo za vse, kar smo se letos naučili pri verouku. Bog nam pomagaj, da bomo vse, kar smo se učili, tudi uresničevali v življenju.“

12. UVOD V EVHARISTIČNO MOLITEV: Opozori se na glavne poudarke določene evharistične molitve. Seveda je potrebno vedeti, katero od evharističnih molitev je mašnik izbral in to molitev poznati. Pove se pri mikrofону za razlagalca (če ga v cerkvi ni, je potrebno povedati pri ambonu - pultu za branje beril) po prošnji nad darovi, ki jo mašnik po prinosu darov moli z razprostrtimi rokami.

13. UVOD V OČENAŠ: Spodbudna misel o očenašu s povabilom na koncu (ne prej!) uvoda, naj ga zmolimo ali zapojemo. Nakažemo, da nas ta molitev pripravlja na vreden prejem obhajila, ne pa da dodajamo neke nove vidike in prošnje, kot npr. »Zmolimo ta očenaš za - sirote v Namibiji.« Pove se pri mikrofону za razlagalca (če ga v cerkvi ni, je potrebno povedati pri ambonu - pultu za branje beril) v drugem delu maše po mašnikovih besedah: »Po Kristusu, s Kristusom in v Kristusu...« Po uvodu začne očenaš mašnik!

primer (avtorske pravice pridržane): „Glede na potek svete maše smo sedaj pri obhajilnem obedu. Začenjamo ga z molitvijo, kjer nas Jezus uči iskrene, zaupne in občestvene molitve – saj ni naročil, naj molimo kot zasebniki „Oče moj“, ampak kot skupnost bratov in sester „Oče naš.“. Zbrano sedaj molimo Gospodovo molitev – očenaš.“

14. UVOD V POZDRAV MIRU: Je besedilo, da želimo sprejemati Kristusov mir, spravo, odpuščanje, edinost, prijateljstvo in ljubezen ter vse to deliti vsem ljudem. Na koncu (ne prej) uvoda je povabilo, naj si podamo roke (ki jih podamo le tistim, ki so pri maši poleg nas; nikakor ni prav se stegovati čez klopi ali hoditi po cerkvi). Ta obred ni slučajno pred obhajilom (vsi bomo jedli od istega kruha - evharistije); pripravlja nas namreč na vreden prejem obhajila, kot nas je učil Jezus: „Če ima tvoj brat kaj zoper tebe, pusti svoj dar na oltarju in pojdi se spravit...“ (prim. Mt 5,23-24). Pove se pri mikrofону za razlagalca (če ga v cerkvi ni, je potrebno povedati pri ambonu - pultu za branje beril) proti koncu drugega dela maše po mašnikovih besedah: »Gospodov mir bodi vedno z vami.« Tisti, ki prebere vabilo, najprej poda roko mašniku. Ustvarjalnost lahko namesto dajanja rok izumi tudi kakšne druge kretnje in dogajanje.

primer (avtorske pravice pridržane): „Smo pred posebej pomembnim trenutkom svete maše – trenutkom obhajila, h kateremu smo povabljeni. Seveda, če smo na to primerno pripravljene; spomnimo se Jezusovih besed, kako pravi: „Če torej prineseš svoj dar k oltarju in se tam spomniš, da ima tvoj brat kaj proti tebi, pusti dar tam pred oltarjem, pojdi in se najprej spravi z bratom, potem pa pridi in daruj svoj dar“ (Mt 5,23-24). Podarimo si med seboj Kristusov mir in odpuščanje. V znamenje tega sosedu v klopi stisnimo roko; in v tem stisku objemimo v svojih mislih vse tu navzoče in ves svet.“

15. ZAHVALA PO OBHAJILU: Najprej je kratka tišina (v ozadju lahko meditativna glasba ali petje) za osebno zahvalo Jezusu za duhovno zedinjenje z Njim in soobhajanci v obhajilu. Nato je lahko skupna zahvala: lahko kot meditacija – počasi preberemo besedilo zahvale iz kakšnega molitvenika (ali tega, ki smo ga sami sestavili); lahko so zahvalni vzkliki, ob katerih lahko vsi v cerkvi odgovarjajo “Hvala ti, Gospod”; lahko se za skupno zahvalo vodi običajne molitve po obhajilu: Duša Kristusova, Jezus verujem v te, Jezus, zdaj si v mojem srcu, Kar smo zaužili z usti, Moja duha poveljuje (pri tej stojimo)... V ozadju je lahko meditativna glasba ali petje. Zahvalno molitev se lahko zapoje. Moli se pri mikrofону za razlagalca (če ga v cerkvi ni, je potrebno moliti pri ambonu - pultu za branje beril), ko duhovnik očisti svete posode na oltarju po obhajilu (in odide na sedež).

primer (avtorske pravice pridržane): „Gospod Jezus. Hvala ti, da smo te smeli prejeti v svoje srce. Pomagaj nam, da bi vse življenje ostali povezani s teboj. Ohrani nas v svoji milosti. Pomagaj nam, da bi v svet po tvojem zgledu prinašali tisto ljubezen, ki je sposobna dati tudi svoje življenje za svoje brate in sestre. In daj, da se po smrti za večno združimo s teboj. Amen.“

16. Odvisno od dneva in dobe cerkvenega leta:

VODENJE LITANIJ SRCA JEZUSOVEGA (1. petek) (glej pesmarico Slavimo Gospoda, str. 760-762)

VODENJE LITANIJ MATERE BOŽJE (1. sobota) (glej pesmarico Slavimo Gospoda, str. 778-780)

VODENJE ROŽNEGA VENCA PRED MAŠO: (oktober, maj) (glej pesmarico Slavimo Gospoda, str.13-14)

VODENJE BOŽIČNE DEVETDNEVNICE (8 dni pred božičem) (glej pesmarico Slavimo Gospoda, str. 34-52)

VODENJE KRIŽEVEGA POTA (v postnem času - zlasti ob petkih in nedeljah) (glej list „Navodila za vodenje križevega pota“)

VODENJE ŠMARNIC (v maju) (glej list „Navodila za šmarnice“)